

паэты планеты

Франчэска Петрарка

Выбраныя песні
з «Канцаньерэ»

*Пераклад з італьянскай
Лявона Баршчэўскага*

2016

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадамовіч, Г. Янкута

Пераклад зроблены паводле наступных крыніцаў:

Il Canzoniere di Francesco Petrarca, a cura di Gianfranco Contini.
Edizione Einaudi, Torino 1964.

Opere di Francesco Petrarca, a cura di Emilio Bigi.
Ugo Mursia editore, Milano, 1963.

На вокладцы:

ЛУІДЖЫ ЧЭКОН,
Франчэска Петрарка, 1874.

©Баршчэўскі Л. П., пераклад на
беларускую мову, 2016.

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.

I

У песнях, што спяваў я вам, ніколі
Не быў фальшывы нават лёгкі ўздых –
З часоў пакут мілосных, першых тых,
Калі я й не прадбачыў лепшай долі.

Хай верш мой, хоць няроўны ён даволі
І поўны мрояў і надзей пустых,
Цяпер заслужыць не дакораў злых
У жарсных закаханых, а – патолі.

Бо зразумеў я, што мяне народ
Даўно ўжо высмеяў, і сам я смешны
Сабе ад вечнай марнай мітусні.

А вынік даўняй пыхі ды турбот –
Я каюся, зняслаўлены ды грэшны,
Бо рай зямных уцех адно прысніў.

VI

І вось я, гнаны сілай неўнікнёнай,
Аддадзены датла мілоснай скрусе,
Няспынна даганяючы, імкнуся
За порсткай, лёткай, нібы мроя, доннай.

Я ў жарсці той сваёй безабароннай
Зусім слабым, нявольнікам раблюся –
Каня прышпорваю, кудысьці мчуся,
А шлях – нібы завешаны заслонай.

Я ліхаманкава хапаю за аброць,
Ды ўжо лячу да прорвы нестрымана,
І мог бы Лаўр маю трывогу супакоіць,

Але яна яшчэ расце шматкроць:
Я адчуваю, што памру ад ранаў,
Якіх плод дрэва кволы не загоіць.

XI

Са знятым вэлюмам – на сонцы, у цяні –
Я вас не бачыў, донна,
Як толькі вы зірнулі пранікнёна,
Я жарсць сваю схаваць не змог ані.

Пакуль вы не спазналі таямніцы,
Што я аж паміраю ад кахання,
Аблічча ваша ззяла дабрынёю,
Ды злоснае Амурава жаданне
Прымусіла вас вэлюмам акрыцца,
Мяне зусім пазбавіўшы спакою
Галоўкаю бяляваю сваёю.
Ўчыніў так вэлюм гэты,
Што я ўжо – будзе хоць зіма, хоць лета –
Не ўбачу ваш пагляд і скончу дні.

XIV

Калі звярну я позірк, поўны стомы,
На тую, што мне скон нясе паціху –
Было б не трэба ўздыхаў,
Ды жарсць мяне знішчае пакрыёма.

Бо трызненням мілосным смерць адна
Закрые шлях у гавань насалоды,
Тады як, вочы бедныя, святло
Забраць у вас гатовая заўсёды
Куды як меншая, слабейшая віна.
Адолець думкі б вам цяжэй было –
Таму, пакуль слязьмі не праняло
Зусім вас, міг шукайце лёткі, крохкі,
Каб ад пакут палёгкі
Знайсці, што йшчэ спаткаюць вас, вядома.

XV

Іду я, азіраюся штокроку,
А цела боль нясцерпны адчувае.
Павеў паветра йсці дапамагае,
Ды лёс няшчасны мой – навідавоку.

Пра страты згадкі бы плывуць здалёку...
Жыццё кароткае, а шлях канца не мае –
Такая думка слёзы наганяе,
І ад зямлі я не адводжу зроку.

Стаю ў слязах, цяжкіх сумненняў поўны:
Чаму вось гэтак часткі майго цела
Асобна ад душы маёй існуюць.

Амур адказ дае мне памяркоўны:
«На свеце закаханых, зразумела,
Штодзённыя турботы не хвалююць».

XVIII

Калі зацьміла ўсё на свеце мне
Аблічча донны – яснае, як дзень, –
Нібы пажар узнік у гэты дзень,
Які ўвесь час пячэ, пячэ ўва мне.

Нямее сэрца ўжо, здаецца мне,
І бачу я, дзе скончыцца мой дзень.
Як той сляпы, брыду я цэлы дзень...
Куды? нашто? – незразумела мне.

Я ж уцякаю, як магу, ад Смерці,
Ды не так хутка, каб забраць з сабою
Каханне – як яно заўжды бывае.

Таму я й не спяшаюся памерці,
Каб плач не чуўся: вецер сам сабою
Хай па зямлі слязінкі рассявае.

XXII

Жыве так шмат істотаў на зямлі:
Ёсць тыя, што хаваюцца ад сонца,
Ды большасці ўсё ж даспадобы дзень;
Калі свае запаліць неба зоркі,
Хто ў дом бяжыць, а хто – хавацца ў лес,
Каб адпачыць, перш чым надыдзе ранак.

А я, калі засвеціць гэты ранак
І цень начны прагоніць прэч з зямлі,
І сну пазбыцца змусіць цёмны лес –
Я ўсё ўздыхаю, гледзячы на сонца.
А потым, калі зноў заззяюць зоркі,
Я, плачучы, чакаць зноў буду дзень.

А як пазней начы саступіць дзень
І іншым промнямі засвеціць ранак,
Глядзець на жорсткія я буду зоркі,
Якімі створаны я з чулае зямлі,
Я пракляну дзень, як я ўбачыў сонца
І стаў як той, хто насяляе лес.

І звер, напэўна, чый дом родны – лес,
Так не палюе – ці то ноч, ці дзень –
На тую, што красой зацьміла сонца.
Ўдзень плачу я й пакуль надыдзе ранак;
Я ж толькі цела тленнае з зямлі,
Але ж мяне дабраслаўляюць зоркі.

Пакуль да вас я не вярнуся, зоркі,
Ці не сыду ў кахання вечны лес
І цела назаўжды аддам зямлі –
Яе я прагну бачыць! Бо той дзень
Заменіць вечнасць мне. А прыйдзе ранак –
Мяне шчаслівага прывеціць сонца.

Я з мілай быў бы да заходу сонца,
Ніхто б нас і не ўбачыў – толькі зоркі!
Каб ноч адну! Каб не прыйшоў той ранак!
Каб дрэўцам не сышла яна ў той лес
З маіх абдымкаў, як яно было ў той дзень,
Як Апалон спусціўся да зямлі.

Ў зямлю я лягу – цёмную, як лес,
І ўдзень запалаяцца няўчасна зоркі,
Хутчэй за майго ранку тое сонца.

XXX

Мадонну ацянялі шаты лаўра –
Твар белы быў, ды халадней ад снегу,
Які пад сонцам не бываў гады.
Я ўбачыў твар яе, і валасы;
Паўсюль, куды б ні пазіралі вочы –
Ўзышоў бы я на ўзгорак ці на бераг.

Мае жаданні свой ці знойдуць бераг
Раней, як пазлятае лісце з лаўра?
Я сціхну, і ад слёз прасохнуць вочы,
Агонь замерзне, слой успыхне снегу.
Мае так парадзелі валасы,
Каб я чакаць меў час не дні – гады.

Упрочкі ўсё хутчэй бягуць гады:
Хвіліна – й трэба плысці на той бераг.
Рудыя ці сівыя валасы,
А мушу ймкнуцца я за ценом лаўра
І ў летні сквар і па сумётах снегу,
Пакуль мой кон мне не замружыць вочы.

Хто бачыць прыгажэйшыя мог вочы
Цяпер або ў мінулыя гады?
Яны – як сонца – згубныя для снегу
І для мяне: вадой падмыюць бераг,
Пад цвёрдае падножжа кінуць лаўра,
І золатам завабяць валасы...

Хутчэй мае ссівеюць валасы,
Чым на мяне зірнуць спагодна вочы
Майго куміра, створанага з лаўра;
Іх сем прайшло, як я лічу гады,
Ў якія я адно шукаю бераг
Штодня ў пару гарачыні ці снегу.

Ў грудзях агонь, а твар бялей ад снегу,
Я той жа – хоць не тыя валасы...
Слязьмі я абліваю кожны бераг,
Каб спачуванне выказалі вочы
Нашчадкаў – і праз многія гады,
Бо, як вядома, доўгі век у лаўра...

Лаўр! Золата, брыльянт на тоўшчы снегу
І валасы, і дарагія вочы –
Мае гады мой набліжаюць бераг.

XXXV

У задуменні я за крокам крок
На роўнядзі пустэльнай адмяраю:
Баюся, што вачыма напаткаю
Сляды – і не гляджу зусім убок.

Ад позіркаў, дапытлівых знарок,
Ніякай схованкі нідзе не маю,
А тое, што ўнутры агнём палаю
Хоць твар мой і патух, відно здалёк.

Як быццам ведаюць і ўзгоркі, і даліны,
Таксама рэчкі ды лясы, вядома,
Што ў сэрцы робіцца цяпер маім.

Хоць бы й шукаў дзічэйшай я сцяжыны,
Амур ідзе за мною пакрыёма,
А я іду таемна – ўслед за ім.

XXXVI

Каб верыў я, што смерць мяне пазбавіць
Ад дум цяжкіх і ад пакут каханья,
Я сам бы скончыў гэта існаванне
І крылы б не паспрабаваў расправіць...

Але баюся: скон мяне паставіць
На бок другі мяжы выпрабавання,
Да новых слёз і новага змаганья –
І крок далей ні ад чаго не збавіць.

Страла павінна вылецець, мяркую
Ад цецівы напятай, набрынялай
Крывёю іншай; і ў сваёй мальбе

Прашу Мілосць дапамагчы ды тую,
Што ў бледны мяне колер фарбавала,
А больш не хоча клікаць да сябе.

ЛІІ

Каханка так не звабіла Дыяна,
Ў вадзе купаючыся ледзяной,
Убачаная голай нечакана –

Як я пастушкай зваблены маёй,
Што з валасоў так вэлюм свой скідала,
Ў ваду, нібы то быў чароўны строй.

Міласці лёд, якім мяне скавала,
І ў скварны дзень не раставаў німала.

LIV

Быў знак Амура на яе абліччы –
Так сэрца мне вандроўніца працяла
Ў сваім непераўздызеным вяліччы.

Я па траве ішоў за ёй марудна,
Як зводдаль дзесь злавесна прагучала:
«Праз лес абраў ты шлях сабе аблудны!»

Спыніўся я пад букам векавечным
І ўцяміў – калі раптам азірнуўся, –
Што вырушыў я шляхам небяспечным.
І ўжо апоўдні я назад вярнуўся.

LXI

Дабраслаўляю дзень той, месяц, год,
Часіну і дзівоснае імгненне,
Ды край, дзе бачыў вочы, нібы ў сненні,
І, паланёны, шмат спазнаў турбот...

Дабраслаўляю горыч тых нягод,
Што шле Амур у помслівым памкненні,
Ды лук, чыя страла сустрэне
Мяне й смяротны скончыць свой палёт.

Дабраслаўляю гэты голас мой,
Які імя каханай паўтарае
З уздыхамі й вымовай незямной!

Дабраслаўляю песні, што стварае
Імпэт мой на лістках, бо ёй адной,
І больш нікому, ліра мая грае.

LXIII

Вы ўбачылі мой новы колер твару,
Смяротна-бледны, ды ў той самай хвілі
Мне ласку велізарную зрабілі,
Жыцця ў мяне не адабраўшы дару.

За тое, што яно памалу тлее,
Я Ваших позірку вачэй удзячны
І голасу анёльскага гучанню;
На гэтым свеце я хоць нечым значны,
Бо як істота я, што разумее:
Патрэбна гаспадынінаму званню
Скарыцца, а мне – Вашаму жаданню;
За тое Вам я выкажу падзяку,
Што ад мяне – таго – няма ні знаку,
Што я нявольнікам быць Вашым мару.

LXVI

Паветра золкае, туману шаты,
Што злымі разганяюцца вятрамі,
і прадчуванне ёсць няўмольнай злівы;
Зазялі крышталёвым бляскам рэкі,
Ледзь пракідаецца трава ў далінах,
Ператварае ў шэрань росы холад.

Скаваў бязлітасна мне сэрца холад,
І думак цьмянасць, як туману шаты,
Што быццам бы развешаны ў далінах
Заслонай прад любоўнымі вятрамі,
І з берагамі тваністымі рэкі,
Што зрэдку ўстурбаваныя ад злівы.

Але няспынай не бывае злівы,
Снег растае, калі мінецца холад,
І всялейшымі глядзяцца рэкі;
Так не бывае, каб туману шаты
Не адступілі ўсё ж перад вятрамі,
Навечна заставаліся ў далінах.

Ах! Квецень мне не мілая ў далінах:
Я плачу ў ясны дзень і ў хвілі злівы,
І ў штыль, і напалоханы вятрамі.
Калі ў мадонны ў сэрцы знікне холад,
А ў позірку яе – туману шаты
Слёз мора высахне й азёры, й рэкі...

Пакуль сплываць у мора будуць рэкі
І будзе ўтульна дзічыне ў далінах,
Не знікнуць з гоных воч туману шаты
І слёз маіх не улагодзяць злівы,
Ў грудзях прыгожых застанецца холад,
Не зрушаны тугі маёй вятрамі.

Дзеля таго зміруся я з вятрамі,
Каб дзьмуў адзін – з краіны той, дзе рэкі
Як дзве мяжы і дзе прыемны холад
І зелень – побач. А я ў тых далінах
Цень выявіў, што не баіцца злівы
Ці грому – глядзячы ў туману шаты.

Туману шатаў не сарваць вятрамі;
Штодзённай плыні рэк не зменяць злівы,
А сонца згоніць холад у далінах.

LXXVI

Амур дайшоў да хітрага падману,
Мяне завабіўшы ў стары астрог –
Замкнуўшы, ключ аддаў ён, бачыць Бог,
Ёй, варагіні, гэтаму тырану.

І здзейсніцца задуманаму плану
Я легкадумна й проста дапамог
(Ці б я прысуду выканаць не змог?)
Мне страшна, як за волю біцца стану.

Грымяць вяртыгі; той даўно ў журбе,
Хто вечным вязнем стаў сваёй натуры –
Пакуты сэрца ўсе напісаны на лбе.

Убачыўшы, які я ўвесь пануры,
Ты скажаш: «Надыходзіць час табе,
Мярцвяна-бледнаму, спраўляць хаўтуры».

LXXIX

Ён сканчваецца так, як пачынаўся,
Год чатырнаццаты маіх уздыхаў:
Я сродку не знайду, які б прыдаўся
Мой жарсны шал ахаладзіць паціху.

Амур, які заўсёды намагаўся
Зрабіць, каб нават вольна я не дыхаў,
Мой зрок прыкуў; хоць я й супраціўляўся,
Супрацьстаяць не змог такому ліху.

Я кожны дзень гібею ды марнею,
Для іншых неўпрыкмет – тут без яе
Таемных захадаў не абышлося...

Дасюль пакуты доўжацца мае –
Я хвілю смерці прадказаць не ўмею,
Але чакаць няшмат мне засталося.

LXXX

Хто вырашыў правесці ўсё жыццё
Між хваль падманных, дзе навокал – скалы,
Ратуючыся на кавалку дрэва –
Таму і цудам не ўцячы ад смерці
І лепш за ўсё вярнуцца проста ў гавань,
Пакуль ён паслухмяны мае ветразь.

Пяшчоце я стырно даверыў, ветразь,
Як пакахаў раз першы за жыццё:
Я ў лепшую імкнуўся трапіць гавань,
Ды мне дарогу заступілі скалы;
Не тое стаць магло прычынай смерці:
Яна хавалася ў кавалку дрэва.

Я плыў на тым сляпым кавалку дрэва
І позірку я не ўздымаў на ветразь,
Што мог заўчасна скіраваць да смерці;
Ды Той, што некалі мне даў жыццё,
Своечасова мне сказаў пра скалы,
Каб мог я – хоць здалёк – убачыць гавань.

Агні, што ўночы асвятляюць гавань,
Сігналяць караблю й кавалку дрэва,
Дзе ім не страшныя штармы ці скалы.
І я, зірнуўшы на надзьмуты ветразь,
Угледжу знак: ёсць іншае жыццё,
Пасля ўздыхну, у прадчуванні смерці.

Я не таму, што сам чакаю смерці,
Удзень яшчэ патрапіць хачу ў гавань,
Куды вядзе кароткае жыццё;
Дый боязна мне на кавалку дрэва,
Ці з лаштыра не скіне хваляй ветразь,
Што гнала толькі што на тья скалы...

Як не загубяць вусцішныя скалы
Мяне й ля берага пазбегну смерці,
Хацеў бы я перанаставіць ветразь
І ў добрую прыплыць аднойчы гавань,
А я ж гару, як той кавалак дрэва,
Змяніць не могучы сваё жыццё.

Ты, Які й смерць прыносіш, і жыццё!
Кавалак дрэва зноў ляціць на скалы,
Скіруй жа ў гавань неспакойны ветразь.

LXXXV

Заўжды любіў, цяпер жа – ўсёй душою
Люблю й гатовы йшчэ мацней любіць
Я месца, дзе мне ўсцешна слёзы ліць,
Калі любоў змяняецца журбою.

Люблю я й свет з ягонай мітуснёю,
І хвілі, як яго магу забыць,
А болей – тую, што красой зіхціць,
І лепшым быць хачу я побач з ёю.

Ды хто б падумаць мог, што між сябрамі
Успыхне варажнеча з новай сілай –
Я ў распачы: куды цяпер мне бегчы?

Любоўнымі скаваны ланцугамі,
Я, калі б *тут* не меў надзеі мілай –
Дзе жыць хачу, ў магілу б мусіў легчы.

СП

Калі Пампея падмануў удала
І Рыму галаву яго паднёс
З Егіпта здраднік¹, дык нямала слёз
Ліў Цэзар – як засведчылі аналы.

Быў заняпад дзяржавы Ганібала:
Ёй здрайца сакрушальны ўдар нанёс,
Да абхітрыць хацеў ваяр свой лёс,
І вусцішна карфагенянам стала...

Напраўду, кожная душа жывая
Сваіх пачуццяў выдаваць не хоча
І іх пад маскай іншаю хавае.

Я ж спеў складаю, каб ён не азмрочыў,
Не патапіў штодзённасці ў адчаі,
Бо жаль я свой паказваць неахвочы.

---

¹ Маюцца на ўвазе Пталемей XIII, цар Егіпта ў 51–47 гг. да н. э., і падступнае забойства яго людзьмі Пампея, які вёў грамадзянскую вайну з Юліем Цэзарам.

CIV

Як дабрадзеяства ў сэрцы вашым спела
І гаварыць імкнулася любоў,
Мы квецені чакалі ды пладоў
З надзеяй, што апірышча хацела.

Узяўся я пісаць пра гэта смела,
Каб помнік дзеля будучых гадоў
Вам пры жыцці стварыць; каб зноў і зноў
Імя паўсюдна ваша бранзавела...

Марцэла, Цэзара ці Паўла слава –
Не ад разца ці малатка, паверце:
Ці могуць тыя шмат сказаць выявы?

А што напісана – таго не сцерці:
Пандольфа¹ мой, вы бачыце яскрава,
Што нашы творы не баяцца смерці.

---

¹ Сябра Петраркі, багаты і ўплывовы сеньёр Рыміні.

CVI

Анэліца на лёгкіх, порсткіх крылах
Спусцілася на бераг узбуялы,
Дзе я ішоў, няўмольным лёсам гнаны.

І хто б прадбачыў сярод дзён панылых,
Што там яна сілкі парасстаўляла,
З ядвабу сплёўшы перад тым старанна.

І ўбачыць асалодай мне было
Ў яе вачах пяшчотнае святло.

СХVIII

Шаснаццаць год прайшло з пары тае,
Калі пакутліва я закахаўся. Мала
Мне засталася, і цяпер – нібы навала:
Душы спакою, як ніколі, не стае.

Душа міласці слодыч пазнае
І горыч бед; жыццё цяжарам стала;
І Смерць маю я, каб раней спаткала
Мяне, чым – мной апетую – яе.

Хоць сэрца рвецца прэч, на жаль, я тут,
І рады, й не хачу адсюль сыходзіць:
Так узяла мяне туга мая.

І слёзы новыя ўваччу – не цуд,
А знак таго, што не магу, выходзіць,
Што б ні было наўкол, змяніцца я.

СХХІ

Амур, глядзі: красуня так заўзята
Мной грэбуе ды ўладаю тваёю;
Спакойная – у гэткім міжагнёўі.

Ты з лукам, яна ж – боская, без латаў –
Стаіць у травах, а мяне і не шкадуе,
Прытым з цябе адно што кпіць, збыткуе.

Я знішчаны, але Цябе прашу я:
Ты ж з лукам, са стралою, Уладару –
Адпомсці ёй за нас. Пра гэта мару.

СХХІV

Каханне, Лёс, Дух, стомлены зусім,
Які ў мінуўшчыне цяпер вякуе –
То смутак мой. І з зайздрасцю гляджу я
На тых, хто ўжо на беразе другім.

Каханне кроіць сэрца мне; сваім
Удзелама Лёс дабра мне не звястуете;
Дух, збіты з тропу, стогне ды смуткуе,
Я ж – у змаганні вечным і цяжкім.

На жаль, маё ўжо шчасце адышло
Ў нябыт – не вернецца яно ніколі.
І дзён маіх палова ўжо за мною...

Мае надзеі не брыльянты – шкло:
Ім, бачу, не ажыць, не ўзнікнуць болей –
Ірве Лёс на дзве часткі нітку-мрою.

СXXXII

Ці не мілосць – той жар, якім палаю?
Як што мілосць, нашто мяне так мучыць?
Чаму яна так можа надакучыць
Дабром – ад ліха ж толькі ўцеху маю.

Ці я прыгнёт мілосці сам стрываю?
Ці стогнамі яго схачу агучыць?
Мілосць мяне з жыццём і сконам лучыць –
Чаму ж сабе ў журбе не спачуваю?

Мне адчуванне гэтае знаёма –
У чоўне незайздросна-кволым плысці
Наперад, з моцным ветрам у абдымку,

Калі і стырnavы прапаў кудысьці...
Чаго і як хачу я, невядома:
Халодна ўлетку мне, спякотна ўзімку.

CXL

Кахання бог, што думкамі кіруе
У сэрцы ўзнёс маім нязрушны трон.
І да чала майго імкнецца ён,
І знак на ім пакінуць свой мяркуе.

Ды цнотай, розумам яна таймуе
Той шал, што спальвае мяне здавён.
З тых намаганняў не заўжды ёсць плён –
І абураецца яна, й смуткуе.

Наўцёкі кінуўся кахання бог,
У страху, з сэрца глыбіні майго:
І плача, і дрыжыць, і вунь, знікае.

Ці ўладара б пакінуў я ды змог
Быць у апошняй хвілі без яго? –
Ў любві памерці – мілата якая!

СХLII

Пад шаты пекныя густога лісця
Ўцякаў я ад шалёнага святла,
Што з трэцяга праменілася неба,
Ад снегу вызваляючы ўсе ўзгоркі
І прадвяшчаючы вясновую пару;
І травы зелянелі, і галінкі.

Ніколі так не вабілі галінкі,
Так вецер не кранаў пяшчотна лісця,
Як выглядала ў гэтую пару.
Старонячыся моцнага святла,
Бег я не за цяністыя узгоркі –
Да лаўра, што цягнуўся проста ў неба.

Цяпер пагроз я не баяўся з неба
І, палюбіўшы пекныя галінкі,
Я выправіўся праз лясы ды ўзгоркі,
Ды ні ствала не ўбачыў, ні галінкі
Ў такой пашане ў Вышняга Святла,
Нязменныя – што ні вазьмі пару.

Настойліва і ў кожную пару
Я йшоў туды, адкуль чуў голас неба,
Пад промямі пяшчотнага святла,
Шукаў заўжды зялёныя галінкі
Ў час, калі глеба жоўтая ад лісця,
І ў час, калі зялёныя ўсе ўзгоркі.

Палі, дубровы, скалы, рэкі, ўзгоркі –
Усё змяняецца ў патрэбную пару;
За тое дараваць прашу я ў лісця,
Што праз гады той змены сфераў неба
Уцёк я, кінуў мілыя галінкі,
Як промні ўбачыў лепшага святла.

І, зваблены патокамі святла,
Адольваў горы я – не проста ўзгоркі,
Каб толькі ўбачыць любя галінкі;
Бег часу ж і мясціны ўсе ў пару
Мне паказалі іншы шлях да неба,
Дзе шмат пладоў – не кветак толькі й лісця.

Не тое лісце, іншы бляск святла,
Да неба іншы шлях, не тыя ўзгоркі –
Шукацьму іншую пару й галінкі.

CXLVIII

І Тыбр, і По, й Адыджэ, й Вара, й Эра,
І Ніл, і Інд, і Ганг, і Герм; Тыгр і Эўфрат,
Істр і Гарона, й мораў зваяваных шмат,
І Сена, й Рэйн, і Тэсін, і Ібера,

І плюшч, і бук, і хвоя ў попел шэры
Душу маю не ператвораць, а й нялад
Суцішаць – слёзы ж мае засушаць наўрад,
З якімі дрэва слаўлю ў добрай веры.

Я толькі так магу абараніцца
(Хоць на міласць знайсці нялёгка зброю)
Ад неадхільнай гэтай навальніцы,

Калі пры лаўры ў цішы, над ракою
Пашэнціць мне садоўнікам зрабіцца,
Заняцца там паэзіяй сваёю.

CLXII

І кветкі пекныя, і травяны кілім
Кладуцца ў ногі да маёй Мадонны,
Луг яе словы слухае натхнёна
І рады, як яна ідзе па ім.

Фіялкі бледнаватыя ў сваім
Уборы вечным, дрэўцаў строй зялёны;
Цень сонцу ў лесе не стварыў заслоны,
Якое ёй дае натхнення ўздым.

Ваколіц прыгажосць! Рака жывая!
Сабою ўзрадуйце каханай вочы –
Няхай святло жыцця яна ўпівае.

Я б пазайздросціў гэтаму ахвоча,
Бо нават камень зараз запалае
Так, як і я, ці светлым днём, ці ўночы.

CLXXVII

За доўгі дзень шляхоў нямала, перапраў
Паказваў мне ў Ардэнах бог каханья,
Каб акрыліць таго, хто ўсё ў чаканні
Правадніка да неба трэцяга, прыстаў,

Дзе Марс рыхтуе ўжо чарговую з распраў;
Бяззбройны выплыў я сярод світання
Без ветразяў; па бурным акіяне
Я, поўны змрочных думак, веславаў.

Ды ўрэшце быў канец дарогі змрочнай:
Хоць у душы й былі трывога, неспакой,
Я сябе ўсцешыў думкаю пабочнай:

Той край і тая мілая рака такой
Мне дададуць адвагі, відавочна,
Што шлях падасца весялейшым мой.

СХСІ

Як вечнае жыццё спазнае той,
Хто прагне аднаго – убачыць Бога,
Я ад кароткага жыцця зямнога
Хацеў бы сціплай радасці адной –

Каб Вы, о донна, Вашай пекнатой
Далі мне хвілі шчасця дарагога:
Жадання не зракуся я такога
І буду жыць надзеяю сваёй.

Ды прамінецца ўсё: час хуткаплынны.
Кагосьці пад блакітнай шатай неба
Заўжды агонь жывіў, вада жывіла,

Кагосьці – дотык або пах расліны.
А мне нічога гэтага не трэба:
Што можа засціць мне Ваш вобраз мілы?

ССХІІ

Шчаслівы ў мроях я, ў тузе квітнею –
Вяслюю ўсё з відна і да відна
Па моры, дзе ні берага, ні дна –
Будую на пясках, на водах сею.

Я сонцу дагаджаў, цяпер – гібею
Ад змроку, што ўваччу нібы сцяна...
За ланню гнаўся, ды ўцякла яна,
Кульгавы быў мой бык – дзе ж я паспею?

Аслеплы, ў стоме ад усіх пакут,
Я ў Лёсу дзень і ноч прашу спагады:
Прыйдзіце, донна, ці Амур, ці скон!

Я скрухай дваццаць год жыўлюся тут
Слязьмі і ўздыхамі, ды, як прынада,
Я на кручку, й трымае моцна ён...

ССХІV

За тры пары жыцця мая душа
Засулавала па высокім, новым,
Ключы з таго, што ў іншых у цане.
І, хібаў не спасцігшы свайго шляху,
Яна вясной тулялася ў самоце
І апынулася ў прыгожым лесе.

Пястунка-кветачка расла ў тым лесе,
І як жывая нейкая душа
Бутон яе разглядвала ў самоце,
Запальвалася захапленнем новым,
І прага да нязведанага шляху
Свабоду пераважвала ў цане –

У мілай, ды пакутлівай цане!
Ты, выслаўшы мяне блукаць па лесе,
Што ад праўдзівага вядзе ўбок шляху,
Хоць іншага так прагнула душа –
Адданым словам, камяням стаць новым,
Каб зноў займеў я вольнасць у самоце.

Аж бачу: ах, мая плоць не ў самоце:
Як вызваліцца – вырасце ў цане!
Перш чым лякарствам ці старым, ці новым
Мае загоіць раны, што мне церні ў лесе
Нанеслі. І знямелая душа
Мая паспешліва шукае шляху.

Пераадолець мушу я ўсе церні шляху
Прытым жа не ў хаўрусе, а ў самоце,
Каб стала зноў здароваю душа.
Ў Цябе, Ўладар, даброць заўжды ў цане –
Дай мне падтрымку ў гэтым дзікім лесе,
Змрок прасвятлі дабраслаўненнем новым!

Убач, як я жыву памкненнем новым,
Што даў кірунак іншы майму шляху
І пасяліў у гэтым цёмным лесе,
Дай спадарожніцу маёй самоце;
Я не прасіў бы й зніжак у цане –
Як акрыяла б тут мая душа!

Душа ж адкрытая цярпенням новым,
А што ў цане ў мяне? Ўсе страты шляху?
Ў самоце дух? Ці паланёны ў лесе?

ССХVIII

Сярод жанчын, і постаццю і тварам
Прывабных, яна тут, на ўсёй планеце –
Як сонца тушыць зоркі на дасвеці –
Зацьміла ўсё красою, Божым дарам.

Амур маім, здаецца, шэпча марам:
«Жыццё цудоўнае, пакуль на свеце
Жыве яна й жыццё ў яе на мэце.
Памрэ – і мы ўжо болей не ўладарым!»

Каб узяла ў зямлі траву й лістоту,
У неба – сонца з месяцам Прырода,
Людскую б узяла ў людзей істоту,

У акіянаў – рыбу, хвалі, воды.
Ўсё будзе скруху адчуваць, самоту,
Як донна стуліць вочы назаўсёды.

ССХХХІ

Я жыў, не наракаючы на лёс,
І зайздрасць сэрца мне не працінала.
Хоць іншы заляцаўся больш удала,
Не праліваў па тым я горкіх слёз.

Пагляд, што гэтулькі пакут прынёс
Душы маёй, якая ўсё стрывала, –
Яго імгла навечна пахавала,
І болей ён не ззяе мне з нябёс.

Прырода-матухна, паказвала ты ўсім
І жорсткасць, і спагаду не аднойчы
І несла згубу парасткам сваім.

Усё вытокамі жывіцца адным –
Ды як дазволіў Ты, нябесны Ойча,
Цябе вось так абрабаваць зусім?

ССХХХVII

Не гэтак шмат марскіх істот між хваляў
І зорак яркіх над арбітай поўні
Даводзілася бачыць мне штоночы;
Так многа птушак не жыве ў дубровах,
Траваю гэтак не зарослы бераг –
Як думак шмат у галаве пад вечар.

З дня ў дзень мілейшы мне апошні вечар,
Які адлучыць быт зямны ад хваляў
І сон падорыць мне, й зацішны бераг,
Бо не стрываў ніхто пад ззяннем поўні
Такіх пакут, як я; вядома ўсё ў дубровах,
Пра тое – дзе хаджу я ўдзень і ўночы.

Спачынку я не маю цягам ночы,
Ўздыхаю – што на золку, што пад вечар,
Як пасяліў Амур мяне ў дубровах.
Спачын мне будзе, як не стане хваляў
І сонца бляск святлу саступіць поўні,
І кветак весніх больш не ўбачыць бераг...

І я наведваю чарговы бераг,
Днём задуменны і ў слязах уночы,
Мой стан амаль што гэтка, як у поўні:
Адно ўздыхаю, як згасае вечар,
Слёз не магу спыніць патокаў-хваляў,
Аж стане ад іх вусцішна ў дубровах.

Ды ў гарадах няўтульна – не ў дубровах –
Тым маім думкам, што шукаюць бераг,
Калі блукаю я пад пошум хваляў
Ці плачу пасярод пяшчотнай ночы.
Я днём упарта набліжаю вечар,
Пакуль саступіць сонца месца поўні.

Ах, каб жа з тым, каму багіня поўні
Спрыяе, мне заснуць тут у дубровах!
Хай тая, што мой набліжае вечар,
З багіняй і Амурам на той бераг
Да золку хоць бы прыйдзе сёння ўночы,
А сонца каб схавалася між хваляў...

Шмат хваляў заўтра будзе ў ззянні поўні,
Ўначы народзіцца спеў у дубровах,
І бераг ён наведе пад вечар.

ССХХХІХ

Калі на досвітку лагодны вецер
Увесну калыхае краскі й кветкі
І птушкі зноў вядуць навокал спевы,
Тады зноў абуджаецца ў душы
Ўспаміны пра яе, што з новай сілай
Прасторы ажыўляюць даўніх гукаў.

О, каб маіх уздыхаў, іхніх гукаў
Данёс да Лаўры хоць бы рэшткі вецер,
Каб з ёй яны памераліся сілай!
Ды перш пачне зіма узрошчваць кветкі,
Чымся мілоць абудзіцца ў душы
Тае, якой мае не трэба спевы.

Як шмат я слёз праліў і марна спевы
Складаў! Як шмат ужыў я гукаў,
Каб зварухнуць хоць нешта ў той душы!
Ды як уцёс не можа зрушыць вецер,
Адно траву ўскалыхваючы й кветкі –
Так не магу я зладзіць з тою сілай.

Людзей, багоў Амур скарае сілай
Сваёй – пра гэта сведчаць вершы, спевы...
Пра гэта ў час, як расцвітаюць кветкі
Я ўведаў – і цяпер ні царства гукаў,
Ні Бог не зробіць, каб ці плач, ці вецер,
Адхланне даць маглі маёй душы.

Да беднай я звяртаюся душы
Ў мальбе: усёю мудрасцю і сілай –
Пакуль жыццё не сціхла, нібы вецер –
Натхніць паэта на такія спевы,
Што нават яд змяіны гэткіх гукаў
Не заглушыў бы й ашчадзіў бы кветкі

На лузе, дзе не змерзлі травы й кветкі.
Не веру, у анельскай каб душы
Ўзбуяла абыякавасць да гукаў.
Ды цвеліць лёс мяне ўжо з новай сілай,
Бо тое самае – надзею мець на спевы,
Што ўпаляваць з быком кульгавым вецер.

Знясілю вецер, замарожу кветкі
Нямой і годнай песняй, што ў душы
Амура пераможа й сілу гукаў.

CCLIV

Чакаю марна хоць якога знаку
Ад варагіні любай і гібею
Ад невядомасці: ці маю я надзею,
Ці ў страху жыць далей мне, небараку?

Красы непараўнальную пазнаку
Даў Бог ёй – я цудоўна разумею,
І Ён рыхтуе новую падзею,
З яе стварае зорку задыяку –

Не, Сонца! І маё ўсё існаванне
На свеце вартае зусім не шмат:
Мяне чакае горкае расстанне –

Куды пасунуся цяпер я наўздагад?
Стварыў я толькі паў-апавядання,
І не змагу яе ніяк вярнуць назад.

ССLXXII

Жыццё ляціць і да мяжы прыйшло,
Дзе Смерць ужо сваёй чакае хвілі.
Вайну бязлігасную мне аб'явілі
Што ёсць, што будзе, што даўней было.

Гляджу назад, наперад – дзе святло?
І ўжо, скарыўшыся нястрымнай сіле,
Напэўна, быў бы я даўно ў магіле,
Ды сэрца страхам Божым праняло...

Ўсё, што ў душы запальвала пажар,
Прапала. Я адзін у акіяне:
Пільнуюць човен мой і шторм, і морак.

Парваўся ветразь, стомлены вясляр,
Слямга на лодцы ў вартым жалю стане,
І я не бачу пуцяводных зорак.

CCLXXIV

О дайце, думкі горкія, спакою:
Каханне, Лёс ды Смерць – ці ж мала іх? –
Аблогай сталі і ў дзвях маіх,
Хоць іншых не вядуць з сабою вояў.

Ты ж, сэрца, з непрыхільнасцю такою
Адно мяне ўспрымаеш: іх жа ўсіх
Бароніш, гэтых ворагаў ліхіх,
Што подла абыходзяцца са мною!

Хаваеш ты пасланнікаў Кахання,
Ў табе няўмольны Лёс свой рэй вядзе
І Смерць рыхтуе свой удар зацята,

Што літасцівай да мяне не стане.
Ў табе прытулак ёсць любой бядзе,
А ў бедах тых сама ж ты й вінавата.

CCLXXVI

Калі анёльскі вобраз гэты свет
І засмучонага мяне пакінуў,
Шукаю слоў я кожную хвіліну,
Каб сцішыць боль – не дзеля іншых мэт.

Таму і плачу. Ведаюць як след
Яна й Амур сапраўдную прычыну
Тых слёз, але рыдаць я не пакіну,
Бо чым абараніцца мне ад бед?

Ты, Смерць, яе сваёй рукой забрала,
А ты, зямля святая, нечакана
Аблічча мілае ў сабе схавала.

Навошта ж я, аслеплы й Вам адданы,
Жыву? Чаму ў вачах святла не стала
Зіхоткага, пяшчотнага так рана?

CCLXXVIII

Цудоўнаю і росквітнай парой,
Калі Амурава ўладарыць сіла,
Убор зямны яна свой не знасіла,
Пакінуўшы штодзённасці людской –

І без апраткі ў неба над зямлёй
Узнеслася й мяне заваражыла...
Чаму ж мой дзень апошні не зрабіла
Днём першым *там*, убор забраўшы мой?

Ах, думак пра яе заўсёдны ўзлёт,
Пакліч душу маю ўслед за табою,
Мяне ад гэтых уратуй нягод!

Адцягваць небяспечна адыход:
Я з радасцю, й вялікаю такою,
Тут, на зямлі, не жыў бы трэці год!

CCLXXIX

Ці птушкі стогнуць, ці шуміць лістотай
Зялёнай ветрык цёплы ды лагодны
Улетку; ці струмень пляскача водны
Ля берага са светлаю пяшчотай –

Мне б сесці дзе й пісаць, і трохі ўпотай
Памроіць пра каханне, што нязводна
Жыве ў душы, пра твар, пра голас родны,
Але й пра страты прыгадаць з журботай.

«Чаму ж сябе заўчасна ты знішчаеш? –
Мне скрушны голас чуецца жаночы–
Чаму пагляд свой смуткам ацяняеш? –

Мне ж зорка неўміручасці ахвоча
Зазяла ў небе, дзе – ты адчуваеш! –
Заплюшчаныя зноўку бачаць вочы».

ССLXXXIII

Ты, Смерць, з убачаных найпрыгажэйшы
На свеце твар бясколерным зрабіла,
Душу прыўкрасную ўзяла ты, пагасіла
Пагляд адухаўлёны, найшчырэйшы

І мой настрой азмрочыла даўнейшы –
Глядзець на ўсё балюча і паныла.
Маімі ж стогнамі ты заглушыла
Сонм гукаў, што быў сэрцу наймілейшы.

І ўсё-ткі суцяшэнне зноў і зноў
Мне, спачуваючы, прыносіць донна,
А іншых не знайду я суцяшэнняў.

Каб я ўзнавіць мог гэтак жа натхнёна
Яе святло ды голас – то любоў
Я прышчапіў бы й тыгру, і аленю.

CCLXXXIX

Агеньчык, што палаў яснаей за ўсіх,
Нам неба выслала ў абліччы госці –
Ды паспяшалася дзеля чагосьці
Забраць назад, да іншых зорк тых...

І разумею лепей я штоміг:
Яна, увасабленне прыгажосці,
Спагодна летуценняў маладосці
Ўнікала – тых няўрымслівых маіх.

Я ўдзячны ёй за позірк і за словы:
Яна паблажліва, ды пранікнёна
Агонь мне запаліла ачышчэння:

Мастацтвам, што свае прыносіць плёны,
Брывамі праняла і дарам мовы...
Я славу даў ёй, мне яна – збавенне.

ССХСІ

Я палатнею, ўбачыўшы Аўрору.
Калі, залатакудрая, яна
Сыходзіць з неба, ўся краса яе відна;
«Там скарб мой», – я кажу, зірнуўшы ў гору.

«Тытону добра! – моўлю без дакору. –
Ён час той ведае, калі спаўна
Свой верне скарб; я ж вычарпаць да дна
Жыццё павінен, іншым дзеля ўзору –

Так будзе, як я толькі ўбачу донну».
А ты штоночы можаш бачыць тую,
Што сівізной не гідзіцца старога.

Яна мне вызначыла ўсё да скону:
Начамі, днямі я адно смуткую;
Імя пакінула мне й больш нічога.

ССХСІІ

З любоўю я казаў пра бляск вачэй,
Пра ножкі, ручкі, пра пагляд чароўны,
Што вабіў гэтак, ды мяне ўсё роўна
Заўжды між іншых вылучаў людзей.

Каса, што залацілася ярчэй
За сонца; тая ўсмешка, што ў цудоўны
Свет незямны вядзе, дабрці поўны –
Ўсё прах і кінута на ветравей.

І ўсё-ткі я жыву: у засмучэнні
Без маяка ўлюбёнага вяслую
У лодцы, ў хваляў бурных атачэнні;

Мой дух занепадае, і, мяркую,
Каханні спеву хутка заканчэнне,
Бо ноткі смутку ў гуках ліры чую.

СССVII

Падумаў: хуткія здабыў я крылы
Не проста так, а дзякуючы той,
Што роўным Смерці ды Любві зрабіла
Мяне, злучыўшы спеў мой з пекнатой.

Ды бачу я, што мне бракуе сілы,
Нібы галінцы пад цяжкой вагой
Пладоў. І я кажу: «О Божа мілы!
Нішто я прад нябеснай вышынёй!»

Пяру не ўзняцца да вяршыні гэткай:
Мяне Прырода так зачаравала,
Аблытала такой прывабнай сеткай,

Што сплецена была так дасканала.
Той пекнаты я быў не варты рэдкай,
А доля мне інакш наканавала.

СССХІ

Як салавей цяпер салодка плача,
Жыццё ўслаўляючы з чароўнай сілай –
Тугу сваю выказвае, няйначай,
Сярод вясковай цішыні па мілай.

Ноч цэлую яго імпэт юначы
Супрацьстаіць фатальнасці панылай.
А Скон багіням нават лёс пазначыў:
Ім не ўцячы нідзе перад магілай!

Як мроі нас ашукваюць ды памяць!
Не верыў я, каб тыя вочы-сонцы
Магло хоць калі нешта затуманіць.

«Цяпер зямля засыпала іх», – ранняць
Мяне намёкі гэткія бясконца.
Жыцця ж вабноты нам заўсёды маняць.

СССХV

Квітненне, узбуялае быццё
Прайшло, і полымя таго не стала,
Што некалі мне сэрца спапяляла;
І хіліцца ў нябыт маё жыццё.

Аціхла сэрца моцнае біццё,
Якое варагіня ўтаймавала
Цудоўная – і знікла ўсё бязмала
Былое недаверу пачуццё.

Час надышоў: Цнатлівасць ды Каханне
Сустрэліся. І можна закаханым
Размову весці пра сваё спатканне.

Ды знішчыла нападам нечаканым
Раптоўна Смерць мае ўсе спадзяванні –
Прышоўшы ў латах, воем закаваным.

СССХХІV

Амур, мяне надзея
Жывіла й мацавала ў шчырай веры:
Ацэніцца каханне ў поўнай меры.

Ах, смерць ліхая! Ах, мае пакуты,
Што мне прынесла доля!
Надзея дзе-нідзе ўсплывае зданню,
Хоць і таму мая прэрэчыць воля.
Ёй я не буду ўчуты:
Яна ўжо там, адкуль няма вяртання,
Ды я ў яе ўладанні.
Ў маёй душы Мадонна – гаспадыня,
Пакуль душа свет гэты не пакіне.

СССХХХІІ

Мой шчасны лёс, пара маёй уцехі,
Дні светлыя, зацішлівыя ночы,
Уздыхі ціхія і словаў лад,
Што вызначалі вершы мае й песні,
Раптоўна саступілі месца плачу,
І жыць я не хачу, і прагну смерці.

Бязлітаснай, брутальнай, злоснай Смерці
Кажу: мяне пазбавіла ты ўцехі,
Жыццё маё зрабіла поўным плачу,
Пакутай – дні, а беспрасвеццем – ночы.
Уздыхі лепшымі не робяць песні,
І ў сэрцы сум перамагае лад...

Дзе я цяпер? Ах, маёй мовы лад,
Ты ўсё пра зло, пра непазбежнасць смерці –
Дзе ж рыфмы тыя, пра каханне песні,
Ў якіх душы шляхетнай поўна ўцехі?
Дзе балбатнёй агучаныя ночы? –
Нічога ў думках, словах, апроч плачу.

Мне было ўсцешна аддавацца й плачу,
Што быў мне лепш за словаў грубы лад
І асалодаю рабіў мне ночы;
А вось цяпер мне слёзы горш ад смерці,
Што вочы змружыла той, ад якой уцехі
Меў шмат я – і мае аціхлі песні.

Амураў знак мае займелі песні
Ў яе паглядзе; там цяпер – шмат плачу.
Ў тузе прыгадваю я час уцехі
І ўраз мяняю сваіх словаў лад,
І ўжо звяртаюся да бледнай Смерці:
Згані мае пакутлівыя ночы!

Пакінуў сон мае цяжкія ночы,
І моцна пасумнелі мае песні,
Усё часцей прысвечаныя смерці.
І ў кожнай песні гэтай болей плачу...
Амуру не пяюць на гэткі лад,
Дзе скрухі шмат – было ж нямала ўцехі.

Ніхто не меў, як я, так многа ўцехі;
Цяпер – журботай поўныя дні й ночы.
Боль ува мне мацнее, ўсё не ў лад,
І з сэрца сумныя ліюцца песні.
Надзея знікла, саступіла плачу;
Я толькі ў смерці бачу лекі супраць Смерці.

Праз смерць я паміраю і па Смерці
Аблічча ўбачу там, дзе шмат уцехі,
Што ўздыхаў заслугоўвала, а й плачу,
Як дождж і брыз пясчотны ў ціхай ночы;
Я з думак ткаў свае рупліва песні –
Амур падказваў мне ўрачысты лад...

Каб ліру мог настроіць я на лад
Парыўны – й Лаўру мог забраць у смерці,

Як мілую Арфей, праз свае песні,
Было б мне многа неймаверна ўцехі!
А не настрою – то хутчэй хай ночы
Дадуць супын жыццю майму і плачу.

Амур, з вачыма мокрымі ад плачу,
Табе я скарджуся, журбоце ў лад,
Шмат год; і лепшыя не прыйдуць ночы
Ніколі ўжо, цяпер прашу я ў Смерці
Мяне адправіць хутка ў царства ўцехі –
Да той, дзеля якой складаў я песні.

Хай мае ціха далятаюць песні
Туды, дзе няма месца стогнам, плачу,
Дзе небу яна дорыць шмат уцехі;
Яна заўважыць іншы песень лад,
Упадабаны колісь, перш чым Смерці
Аддаць мяне ўдалося змроку ночы.

Вы, хто так прагне шчаслівейшай ночы,
Хто піша й ад Амура чуе песні,
Пакутаў гавань вымальце мне ў Смерці,
Куды вядзе шлях стогнаў мой і плачу,
Каб мог змяніцца старадаўні лад,
Што смутку дадае ўсім, мне ж – уцехі.

Мне ўцехі новыя прынеслі б ночы
І лад такі мае займелі песні,
Што плач мой скончыўся б з прыходам Смерці.

СССХХХVІІІ

Ты, Смерць, навечна сонца пагасіла,
Свет пазмрачнеў, знявераны ў каханні;
Змарнела прыгажосць уся дазвання –
Мяне ты абакрала, знелюбіла.

Ты Годнасць маю знішчыла, спаліла –
Адзін я, ў скрусе, хоць наканаванне
Усім такое ж; плодным больш не стане
Зямны палетак: дзе былая сіла?

Зямля, вада й нябёсы род людскі
Аплачуць, што самотны, як карона
Без дыяментаў ці як луг без кветак.

Плытчэў паток жыццёвае ракі
Вакол яе, я ж – доннаю натхнёны –
Нябёсам сам яе аддаў вось гэтак...

СССЛІІ

Высакародны Дух, ты позірк ясны,
Сонцападобны поўніў хваляваннем
І словам даў жыццё, і нараканням,
Што ў сэрцы не загінулі дачасна.

Мне мроіцца: ты, як агонь нязгасны,
Па мурагу ідзеш між красак раннем,
Пакінуўшы мяне маім бланнем,
Не як жанчына – як анёл прыўкрасны.

Ўжо да Тварца вярнулася свайго ты,
Зямлі прыгожае аддаўшы цела –
Так Воля Вышняя наканавала.

Сышла ты – й больш Каханья ды Пяшчоты
Няма на свеце: сонца пацямнела,
І ўпершыню мне смерць салодкай стала.

CCCLXV

Так сталася, што ўпадабаў я прах, –
Пра гэта згадваць мне цяпер балюча.
І крылам я не дазваляў рашуча
У неба ўзмыць, зрабіўшы порсткі ўзмах.

Ты, што прадонне бачыш у нагах,
Нябесны Цар нябачны, неўміручы,
Душы знямоглай сродак дай гаючы
І дараванне – у маіх грахах.

Каб – калі я мяжы ўраганаў, войнаў
Не бачыў і маё тут існаванне
Было бясплённым – хоць сысці прыстойна.

Няхай пасланае Табой наканаванне
Памерці дасць мне годна ды спакойна,
Бо на Цябе маё ўсё спадзяванне.

Серыя «Паэты планеты»

Франчэска Петрарка

ВЫБРАННЫЯ ПЕСНІ

з «Канцаньерэ»

Дызайн *Марціна Русецкага.*

Рэдактар *Зміцер Колас.*